

Statens Forsøgsvirksomhed i Plantekultur

1000. MEDDELELSE

73. ÅRGANG 29. JULI 1971

Udgivet af
Statens
Planteavlsvudvalg

Afprøvning af *Ligustrum vulgare* L. 'Atrovirens' typer

Indledning

På initiativ af Dansk Planteskoleejerforening indsamledes i 1963 *Ligustrum vulgare* 'Atrovirens' fra 25 danske planteskoler til en efterfølgende afprøvning. Hver af de 25 partier benævnes i det følgende som en type.

En del planteskoler havde gennem årene på forskellig måde efterhånden fået deres egen særlige type af sorten, og det var især fra disse planteskoler, der blev anskaffet planter til forsøgene. Fra hver planteskole blev leveret 50 to års-planter. Heraf blev de 25 udplantet i en planteskole på let jord, og den anden halvdel i en planteskole på svær jord, begge planteskoler på Sjælland.

I 1964 overtog statens forsøgsstation, Hornum, ansvaret for afprøvningsarbejdet, og der blev foretaget en opformering af typerne. Af hver type blev udplantet 25 planter på forsøgsstationen i Hornum til observation.

Begrundelsen for at indsamle og afprøve 'Atrovirens' typer var, at man havde konstateret, at de planter, der produceres og sælges under dette navn var meget forskellige fra den ene planteskole til den anden, skønt sorten normalt formeres vegetativt. Kravene til den type der skulle udvælgelse var, at den skulle være ensartet, frosthø, sund og vintergrøn, d.v.s. holde bladene så længe som muligt om vinteren. Blandt de typer, som kunne opfylde disse primære krav, ønskedes en type med en god, tæt, men samtidig hurtig vækst, et pænt mørkegrønt løv, og samtidig skulle typen være nogenlunde let at stiklingeformere. Den bedste

type skulle udvælgelse, opformeres og distribueres til moderplanter, og således danne grundlaget for produktionen af en ensartet vintergrøn, *L. vulgare* sort.

Afprøvningen

Ved vurderingerne i 1964 var det let at konstatere, at de 25 typer var meget forskellige, og at der ikke var to typer, som var helt ens. Prydbuskeudvalget og forsøgsstationen, Hornum, anså det derfor for nødvendigt, hurtigt at få udvalgt en god klon, som kunne anvendes i produktionen.

I perioden 1964-1966 blev der foretaget bedømmelser og registreringer af de enkelte typers dyrkningsegenskaber på de to afprøvningssteder, og i 1966 tillige ved forsøgsstationen.

De vigtigste indsamlede oplysninger er i kort-hed angivet i tabel 1 og viser tydeligt, at der var meget stor forskel på de enkelte typer, og at mange typer tillige var meget blandede.

De enkelte typer er kun angivet med et nummer, idet det er underordnet, hvorfra planterne kommer. Der er nemlig foretaget en selektion af de bedste planter indenfor den bedste type, med en påfølgende opformering af kun denne klon.

Forklaring til tabel 1

Klonhomogenitet

I denne kolonne oplyses, om den indsamlede type som helhed var homogen (ens- eller uensartet) i sine egenskaber, eller måske blandet med helt afvigende former og arter.

Table 1. Resultater af afprøvningen af 'Atrövirens' typer

Nr.	Klonhomo- genitet	Over- vintring	Vækst- kraft	Forgre- ningen	Løvets udseende	Løv- tæthed	Løvfalds- tidspunkt
1	god	meget god	kraftig	tæt	mørk	tæt	jan.-maj
2	dårlig	dårlig	middel		mørk	tæt	nov.-dec.
3	dårlig	meget god	kraftig	tæt	mørk	tæt	jan.-maj
4	god	nogenlunde	kraftig	åben	lys	tæt	nov.-dec.
5	dårlig	ret god	middel	variabel	mørk	åben	jan.-febr.
6	god	middelgod	middel	åben	mørk	åben	jan.-febr.
7	dårlig	meget dårlig	middel	tæt	mørk	middel	dec.-jan.
8	dårlig	god	middel		lys el. mørk		dec.-marts
9	dårlig	nogenlunde	variabel	variabel	variabel		dec.-febr.
10	god	middel	middel	tæt	mørk	tæt	nov.-febr.
11	god	nogenlunde	svag	tæt	mørk	tæt	jan.-april
12	god	nogenlunde	svag	tæt	mørk	tæt	jan.-april
13	god	meget god	kraftig	tæt	lys	tæt	nov.-dec.
14	god	nogenlunde	middel	åben	lys	tæt	nov.-jan.
15	god	god	middel	åben	mørk	åben	jan.-marts
16		nogenlunde	middel	åben	lys	tæt	dec.-febr.
17	dårlig	dårlig		tæt		tæt	dec.-febr.
18	god	nogenlunde	middel	tæt	mellem	tæt	dec.-marts
19	god	dårlig	middel	tæt	mellem	tæt	dec.-marts
20	dårlig	dårlig	variabel	variabel	lys		nov.-jan.
21	dårlig	dårlig	svag	åben			dec.-febr.
22	dårlig	middel	svag	åben			dec.-febr.
23		dårlig				åben	nov.-jan.
24	god	nogenlunde	middel	tæt	mørk	tæt	jan.-april
25	dårlig	nogenlunde	middel	åben	mørk	middel	nov.-marts

Overvintring

Denne kolonne angiver planternes evne til at klare vinteren uden frostskaade. »Nogenlunde« betyder frosne grenspidser, »dårlig« betyder, at flere planter frøs stærkt tilbage.

Vækstkraft

Dette angiver, om planterne indenfor hver type var hurtigt- eller svagtvoksende, ved sammenligning med de øvrige typer, jo kraftigere vækst, desto bedre.

Forgreningen

I denne kolonne beskrives planternes forgrening, om denne var tæt, åben eller middel. En tæt forgrening anses for at være bedst.

Løvets udseende

Her beskrives, om løvet var lysegrønt, mørke-

grønt eller mellemgrønt (midt imellem), som en sammenligning imellem typerne.

Løvtæthed

Løvets tæthed på planterne af de enkelte typer var meget varierende. Angivelserne er en sammenligning mellem de forskellige typer. Tætheden er udtryk for både antallet af blade, såvel som bladenes størrelse.

Løvfaldstidspunkt

Denne egenskab er særdeles vigtig, idet den bedste af de mest stedsegrønne skulle udvælgjes. Tidspunktet for løvfald varierer noget fra år til år, og fra egn til egn, og hos de mest stedsegrønne falder løvet af over en lang periode. Der kan derfor ikke angives en bestemt måned, men kun et tidsrum, varierende fra 2 til 5 måneder.

Konklusion

Resultatet af afprøvningerne fremgår i korthed af de anførte beskrivelser og viser, at der ikke blandt de afprøvede var typer, der som helhed kunne opfylde alle de stillede krav. Mange af typerne var frostfølsomme, og hos en del af de frostføre falder bladene tidlig om vinteren, og disse kan derfor ikke være sorten '*Atrovirens*'.

De mest stedsegrønne typer var numrene 11, 12 3, 1, 15 og 24. Nr. 15 havde en åben vækst, nr. 24 havde flere uheldige egenskaber. Nr. 11 og 12 var langsomtvoksende og ikke så frostføre som nr. 3 og 1. Det måtte derfor være en af de to sidstnævnte typer, der skulle anvendes, og der syntes nr. 1 at være den mest stedsegrønne og samtidig at være den mest ensartede og at have det bedste løv. Resultatet blev derfor, efter drøftelser i Prydbuskeudvalget, at nr. 1 blev udvalgt som den bedste.

Ved formering viste det sig tillige, at typen var let at formere ved urteagtige stiklinger.

Enkelte individer af nr. 1 afveg tilsyneladende lidt fra de øvrige, disse individer blev kasseret.

Virustestninger

Samtidig med afprøvningerne af '*Atrovirens*' var Statens plantepatologiske Forsøg i gang med undersøgelser af virus hos *Ligustrum* spp. I flere af de afprøvede typer blev der konstateret virus.

Alle planterne af nr. 1 blev testet, og der blev fundet virus i nogle af planterne, medens andre planter ved testningen ikke gav symptomer på testplanterne. De inficerede planter blev gravet op, før formeringen af de øvrige planter af typen blev påbegyndt.

Navngivning

L. vulgare '*Atrovirens*' blev sendt i handelen af Späth, Berlin i 1880, og blev beskrevet som værende mere stedsegrøn end andre kloner af arten, samtidig med at bladene var mere mørkegrønne. Flere andre navngivne stedsegrønne sorter har været dyrket. Det er derfor ikke muligt at afgøre, om nogle af de afprøvede typer er identiske med den oprindelige '*Atrovirens*', men det har også en

større forbrugsmæssig betydning at finde den mest dyrkningsværdige, end at finde den oprindelige type.

Det ville måske have været mest korrekt, at den udvalgte type havde fået et nyt sortsnavn, men da navnet '*Atrovirens*' er indarbejdet netop for den stedsegrønne *L. vulgare* form, ønskede planteskolerne at beholde dette navn. Det blev da allerede i 1966 besluttet at benævne den udvalgte klon som '*Atrovirens Select*', og dette navn har siden været anvendt for sorten. (Mosegaard: Opformering og distribution af fremavlsplanter. Nordisk Jordbrugsforskning, 53, 86-87. 1971). Dette navn må kun anvendes for planter, som er formeret vegetativt fra de udvalgte individer.

Beskrivelse af *Ligustrum vulgare* '*Atrovirens Select*'

Væksten middelbred, kraftig og tæt, sidegrene oprette, grenvinklerne ved sidegrene fra hovedstammen er 45-60°. Løvet er meget sundt, tæt, mørkegrønt, falder sent og en stor del forbliver på planterne vinteren igennem. Sorten er frostfør.

Opformering og distribuering af moderplanter

De udvalgte planter, som er udgangsmateriale for sorten '*Atrovirens Select*' er alle placeret på statens forsøgsstation, Hornum, således at nyt elite-materiale kan udleveres derfra. Den første opformering foregik på forsøgsstationen, men i 1967 blev materialet overgivet til to planteskoler, der forestår den videre opformering under kontrol af F.S.H. De to planteskoler har ikke under opformeringen måttet sælge planter af sorten.

Distribueringen af moderplanter til andre planteskoler er planlagt til efteråret 1971, og vil ske i samarbejde med F.S.H., som også giver nærmere meddelelse til alle planteskolerne om, hvornår og hvordan moderplanter kan anskaffes, samt hvordan den videre formering og kontrol skal foregå.

Statens forsøgsstation,
Hornum, 9600 Aars

Abonnement på meddelelser fra Statens Forsøgsvirksomhed i Plantekultur kan bestilles ved indsendelse af abonnementsbeløbet til bladets ekspedition, Statens Planteavlskontor, Kongevejen 79, 2800 Lyngby, postgiro 2299, tlf. (01) 84 50 57. Abonnementsprisen er for 1971 11,50 kr. årligt incl. moms. Adresseændring bedes meddelt bladets ekspedition.

Trykt i 9.000 eksemplarer.